

Ocena stanu zachowania gatunków zwierząt w regionie biogeograficznym kontynentalnym

Bezkęrowce

Kod	Nazwa naukowa	Nazwa polska	Oceny stanu zachowania				
			Zasięg	Populacja	Siedlisko	Perspektywy	Ocena ogólna
1014	<i>Vertigo angustior</i>	poczwarówka zwężona	U1	U1	XX	XX	U1
1016	<i>Vertigo moulinsiana</i>	poczwarówka jajowata	U1	U1	U1	U1	U1
1026	<i>Helix pomatia</i>	ślimak winniczek	FV	FV	FV	FV	FV
1029	<i>Margaritifera margaritifera</i> (Ex)	skójka perłorodna	U2	U2	U2	U2	U2
1032	<i>Unio crassus</i>	skójka gruboskorupowa	FV	U2	U2	U1	U2
1034	<i>Hirudo medicinalis</i>	pijawka lekarska	FV	U1	U1	U1	U1
1035	<i>Leucorhina caudalis</i>	zalotka spłaszczona	FV	FV	FV	FV	FV
1037	<i>Ophiogomphus cecilia</i>	trzepla zielona	FV	FV	FV	FV	FV
1038	<i>Leucorhina albifrons</i>	zalotka białoczelną	FV	FV	FV	FV	FV
1039	<i>Sympecma (paedisca) braueri</i>	straszka północna	FV	FV	FV	FV	FV
1040	<i>Stylurus (Gomphus) flavipes</i>	gadziogłówka żółtonoga	FV	FV	FV	FV	FV
1042	<i>Leucorhina pectoralis</i>	zalotka większa	FV	FV	FV	FV	FV
1048	<i>Aeshna viridis</i>	żagnica zielona	FV	FV	FV	FV	FV
1052	<i>Hypodryas (Euphydryas) maturna</i>	przeplatka maturna	U1	XX	FV	U1	U1
1056	<i>Parnassius mnemosyne</i>	niepylak mnemosyina	U1	U1	XX	U1	U1
1058	<i>Maculinea arion</i>	modraszek arion	FV	U2	U1	U2	U2
1059	<i>Maculinea teleius</i>	modraszek telejus	FV	U1	U1	FV	U1
1060	<i>Lycaena dispar</i>	czerwończyk nieparek	FV	XX	FV	FV	FV
1061	<i>Maculinea nausithous</i>	modraszek nausitous	FV	FV	U1	FV	U1
1065	<i>Euphydryas aurinia</i>	przeplatka aurinia	U1	U1	U1	U1	U1
1067	<i>Lopinga achine</i>	osadnik wielkooki	U1	XX	FV	U1	U1
1069	<i>Erebia sudetica</i>	górówka sudecka	U2	U2	FV	U2	U2
1070	<i>Coenonympha hero</i>	strzępotek hero	U1	XX	U1	U1	U1
1071	<i>Coenonympha oedippus</i>	strzępotek edypus	U2	U2	U1	U2	U2
1074	<i>Eriogaster catax</i>	barczatka kataks	XX	XX	U1	U1	U1
1076	<i>Proserpinus proserpina</i>	postojak wiesiołkowiec	XX	XX	FV	XX	XX
1078	<i>Callimorpha (Euplagia) quadripunctaria</i>	krasopani hera	XX	XX	FV	FV	XX
1079	<i>Limoniscus violaceus</i>	pilnicznik fiołkowy	XX	XX	XX	XX	XX
1081	<i>Dytiscus latissimus</i>	pływak szerokobrzegi	FV	U1	FV	FV	U1
1082	<i>Graphoderus</i>	kreślinek	FV	FV	FV	FV	FV

PROJEKTY RAPORTÓW DO KOMISJI EUROPEJSKIEJ

Kod	Nazwa naukowa	Nazwa polska	Oceny stanu zachowania				
			Zasięg	Populacja	Siedlisko	Perspektywy	Ocena ogólna
	<i>bilineatus</i>						
1083	<i>Lucanus cervus</i>	jelonek rogacz	XX	XX	XX	XX	XX
1084	<i>Osmoderma eremita</i>	pachnica dębowa	XX	XX	U1	U1	U1
1085	<i>Buprestis splendens</i>	bogatek wspianiały	U1	U1	U2	U1	U2
1086	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	zgniotek cynobrowy	U1	U2	U1	U1	U2
1088	<i>Cerambyx cerdo</i>	kozioróg dębosz	U1	U1	U1	U1	U1
1091	<i>Astacus astacus</i>	rak szlachetny	FV	U1	U1	U1	U1
1920	<i>Boros schneideri</i>	ponurek Schneidera	U1	U1	U2	U1	U2
1923	<i>Mesosa myops</i>	średzinka	U2	U2	U2	U1	U2
1924	<i>Oxyporus mannerheimii</i>	pogrzybica	U1	U1	FV	U1	U1
1925	<i>Pytho kolwensis</i>	rozmiaróg kolweński	U2	U2	U2	U1	U2
4014	<i>Carabus variolosus</i>	biegacz urozmaicony	U1	U1	U1	U1	U1
4021	<i>Phryganophilus ruficollis</i>	konarek tajgowy	U1	U1	U1	U1	U1
4026	<i>Rhysodes sulcatus</i>	zagłębek bruzdkowany	U1	U1	U1	U1	U1
4030	<i>Colias myrmidone</i>	szlaczkoń szafraniec	FV	XX	U1	U1	U1
4038	<i>Lycaena helle</i>	czerwończyk fioletek	FV	XX	U1	U1	U1
4042	<i>Polyommatus eroides</i>	modraszek eroides	U2	XX	XX	U2	U2
4045	<i>Coenagrion ornatum</i>	łątka ozdobna	XX	XX	XX	U2	U2
4056	<i>Anisus vorticulus</i>	zatoczek łamliwy	FV	U1	U1	U1	U1
9001	<i>Carabus zawadzki</i>	biegacz Zawadzkiego	XX	U1	FV	XX	U1
9003	<i>Xylomoia strix</i>	ksylomka striks	XX	XX	FV	XX	XX

Ocena stanu: FV (zielony)–Stan właściwy, U1 (pomarańczowy)–Stan niezadawalający, U2 (czerwony)–stan zły, XX (biały)–stan niezany

Gatunki ryb

Kod	Nazwa naukowa	Nazwa polska	Oceny stanu zachowania				
			Zasięg	Populacja	Siedlisko	Perspektywy	Ocena ogólna
1095	<i>Petromyzon marinus</i>	minóg morski	U2	XX	U2	U2	U2
1096	<i>Lampetra planeri</i>	minóg strumieniowy	FV	XX	FV	FV	FV
1099	<i>Lampetra fluviatilis</i>	minóg rzeczny	U1	XX	U2	U1	U2
1102	<i>Alosa alosa</i>	aloza	XX	XX	XX	XX	XX
1103	<i>Alosa fallax</i>	parposz	U2	U2	U2	U1	U2
1106	<i>Salmo salar</i>	łosoś atlantycki	U1	U1	U1	FV	U1
1109	<i>Thymallus thymallus</i>	lipień	FV	U1	FV	FV	U1
1124	<i>Gobio albipinnatus</i>	kiełb białopłetwy	FV	XX	FV	FV	FV
1130	<i>Aspius aspius</i>	boleń	FV	FV	FV	FV	FV
1134	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	różanka	FV	FV	FV	FV	FV
1145	<i>Misgurnus fossilis</i>	piskorz	FV	FV	FV	FV	FV
1146	<i>Sabanejewia aurata</i>	koza złotawa	XX	XX	FV	FV	XX
1149	<i>Cobitis taenia</i>	koza	FV	FV	FV	FV	FV
1163	<i>Cottus gobio</i>	głowacz białopłetwy	FV	FV	FV	FV	FV
1164	<i>Barbus barbus</i>	brzana	U2	U2	U1	U2	U2
2482	<i>Eudontomyzon mariae</i>	minóg ukraiński	XX	XX	XX	FV	XX
2492	<i>Coregonus albula</i>	sielawa	FV	FV	FV	FV	FV

PROJEKTY RAPORTÓW DO KOMISJI EUROPEJSKIEJ

Kod	Nazwa naukowa	Nazwa polska	Oceny stanu zachowania				
			Zasięg	Populacja	Siedlisko	Perspektywy	Ocena ogólna
2494	<i>Coregonus lavaretus</i>	sieja	FV	FV	FV	FV	FV
2503	<i>Barbus meridionalis</i> (<i>Barbus peloponnesius</i>)	brzanka	U1	U2	U1	U1	U2
2511	<i>Gobio kessleri</i>	kiełb Kesslera	FV	FV	FV	FV	FV
2522	<i>Pelecus cultratus</i>	ciosa	FV	XX	FV	FV	FV
4009	<i>Phoxinus phoxinus</i> (<i>Eupallasella phoxinus</i>)	strzebla błotna	FV	XX	U1	FV	U1
9000	<i>Barbus cyclolepis</i>	brzana karpacka	U1	XX	U1	XX	U1

Ocena stanu: FV (zielony)–Stan właściwy, U1 (pomarańczowy)–Stan niezadowolający, U2 (czerwony)–stan zły, XX (biały)–stan nieznan

Gatunki płazów i gadów

Kod	Nazwa naukowa	Nazwa polska	Oceny stanu zachowania				
			Zasięg	Populacja	Siedlisko	Perspektywy	Ocena ogólna
1166	<i>Triturus cristatus</i>	traszka grzebieniasta	FV	U1	U1	XX	U1
1188	<i>Bombina bombina</i>	kumak nizinny	FV	XX	U1	FV	U1
1193	<i>Bombina variegata</i>	kumak górski	XX	XX	XX	FV	XX
1197	<i>Pelobates fuscus</i>	grzebiuszka ziemna	FV	U1	U1	XX	U1
1201	<i>Bufo viridis</i>	ropucha zielona	FV	XX	XX	FV	XX
1202	<i>Bufo calamita</i>	ropucha paskówka	FV	XX	XX	FV	XX
1203	<i>Hyla arborea</i>	rzekotka drzewna	FV	XX	XX	FV	XX
1207	<i>Rana lessonae</i>	żaba jeziorkowa	FV	U1	U1	XX	U1
1209	<i>Rana dalmatina</i>	żaba zwinka	XX	XX	XX	XX	XX
1210	<i>Rana esculenta</i>	żaba wodna	FV	U1	U1	FV	U1
1212	<i>Rana ridibunda</i>	żaba śmieszka	FV	FV	U1	FV	U1
1213	<i>Rana temporaria</i>	żaba trawna	FV	U1	U1	FV	U1
1214	<i>Rana arvalis</i>	żaba moczarowa	FV	U1	U1	FV	U1
1220	<i>Emys orbicularis</i>	żółw błotny	U1	XX	U2	U1	U2
1261	<i>Lacerta agilis</i>	jaszczurka zwinka	FV	FV	FV	FV	FV
1283	<i>Coronella austriaca</i>	gniewosz plamisty	FV	XX	U1	XX	U1
2001	<i>Triturus montandoni</i>	traszka karpacka	FV	XX	XX	FV	XX

Ocena stanu: FV (zielony)–Stan właściwy, U1 (pomarańczowy)–Stan niezadowolający, U2 (czerwony)–stan zły, XX (biały)–stan nieznan

Gatunki ssaków

Kod	Nazwa naukowa	Nazwa polska	Oceny stanu zachowania				
			Zasięg	Populacja	Siedlisko	Perspektywy	Ocena ogólna
1303	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	podkowiec mały	FV	U1	U1	U1	U1
1304	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	podkowiec duży	XX	XX	XX	XX	XX
1308	<i>Barbastella barbastellus</i>	mopek	XX	XX	XX	XX	XX
1309	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	karlik malutki	FV	XX	FV	FV	FV

PROJEKTY RAPORTÓW DO KOMISJI EUROPEJSKIEJ

Kod	Nazwa naukowa	Nazwa polska	Oceny stanu zachowania				
			Zasięg	Populacja	Siedlisko	Perspektywy	Ocena ogólna
1309	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	karlik drobny	FV	XX	FV	FV	FV
1312	<i>Nyctalus noctula</i>	borowiec wielki	FV	XX	FV	FV	FV
1313	<i>Eptesicus nilssonii</i>	mroczek pozłocisty	FV	XX	XX	XX	XX
1314	<i>Myotis daubentonii</i>	nocek rudy	FV	FV	FV	FV	FV
1317	<i>Pipistrellus nathusii</i>	karlik większy	FV	FV	FV	FV	FV
1318	<i>Myotis dasycneme</i>	nocek tydkowłosy	FV	XX	U1	XX	U1
1320	<i>Myotis brandtii</i>	nocek Brandta	FV	FV	FV	FV	FV
1321	<i>Myotis emarginatus</i>	nocek orzęsiony	FV	U1	U1	U1	U1
1322	<i>Myotis nattereri</i>	nocek Natterera	FV	FV	FV	FV	FV
1323	<i>Myotis bechsteini</i>	nocek Bechsteina	XX	XX	U1	XX	U1
1324	<i>Myotis myotis</i>	nocek duży	FV	FV	U1	FV	U1
1326	<i>Plecotus auritus</i>	gacek brunatny	FV	FV	FV	FV	FV
1327	<i>Eptesicus serotinus</i>	mroczek późny	FV	FV	FV	FV	FV
1329	<i>Plecotus austriacus</i>	gacek szary	FV	XX	XX	XX	XX
1330	<i>Myotis mystacinus</i>	nocek wąsatek	FV	FV	FV	FV	FV
1331	<i>Nyctalus leisleri</i>	borowiaczek	FV	XX	U1	XX	U1
1332	<i>Vespertilio murinus</i>	mroczek posrebrzany	FV	XX	XX	XX	XX
1334	<i>Lepus timidus</i>	zając bielak	FV	U1	FV	U1	U1
1335	<i>Spermophilus citellus</i>	suseł moregowany	U1	U1	FV	FV	U1
1337	<i>Castor fiber</i>	bóbr europejski	FV	FV	FV	FV	FV
1339	<i>Cricetus cricetus</i>	chomik europejski	U2	XX	U2	U2	U2
1341	<i>Muscardinus avellanarius</i>	orzysznicza	FV	XX	FV	FV	FV
1342	<i>Dryomys nitedula</i>	koszatka	XX	XX	U1	U1	U1
1343	<i>Sicista betulina</i>	smużka	FV	XX	XX	FV	XX
1352	<i>Canis lupus</i>	wilk	U1	U1	U1	U1	U1
1355	<i>Lutra lutra</i>	wydra	FV	FV	FV	FV	FV
1357	<i>Martes martes</i>	kuna leśna	FV	FV	FV	FV	FV
1358	<i>Mustela putorius</i>	tchórz	FV	FV	FV	FV	FV
1361	<i>Lynx lynx</i>	ryś	U1	U1	U1	U2	U2
1363	<i>Felis silvestris</i>	żbik	FV	U1	XX	U1	U1
1364	<i>Halichoerus grypus</i>	foka szara	U1	U2	U1	U2	U2
2021	<i>Sicista subtilis</i>	smużka stepowa	XX	XX	XX	XX	XX
2608	<i>Spermophilus suslicus</i>	suseł perełkowany	U1	U2	U1	U1	U2
2633	<i>Mustela eversmanni</i>	tchórz stepowy	XX	XX	XX	XX	XX
2647	<i>Bison bonasus</i>	żubr	FV	U1	FV	U1	U1

Ocena stanu: FV (zielony) – Stan właściwy, U1 (pomarańczowy) – Stan niezadowolający, U2 (czerwony) – stan zły, XX (biały) – stan nieznan

W sumie stan zachowania 38 gatunków zwierząt oceniono jako właściwy – FV (29%), 46 – jako niezadowolający - U1 (36%), 25 – jako zły - U2 (19,5%) i 19 – jako nieznan – XX (15%). Dla 47 gatunków (ok. 36%) nie można było w sposób jednoznaczny ocenić stanu populacji, dla 18 - stanu zasięgu i dla 20 – stanu siedliska.

Stosunkowo niewielki udział (ok. 15%) gatunków, których stanu zachowania nie określono, pokazuje, że pomimo dużych braków w stanie wiedzy o naszej faunie, eksperci starali się wywiązać z zadania wykorzystując swoje doświadczenie i intuicję oraz ekstrapolując dane z lokalnych obserwacji.

PROJEKTY RAPORTÓW DO KOMISJI EUROPEJSKIEJ

Liczba gatunków zwierząt o właściwym stanie zachowania jest stosunkowo duża, biorąc pod uwagę fakt, że gatunki wprowadzone do załączników Dyrektywy Siedliskowej to gatunki uznane za zagrożone w Europie. Wśród 39 gatunków we właściwym stanie zachowania jest m.in. 7 gatunków ważek, 11 gatunków ryb i 16 gatunków ssaków (w tym 9 gat. nietoperzy). W przypadku płazów, stan zachowania żadnego z nich nie został oceniony jako właściwy. Na 50 gatunków bezkręgowców, we właściwym stanie zachowania jest tylko 10 gatunków, z czego znakomita większość to wspomniane już ważki (7 gat.), a pozostałe to chrząszcz wody kreślinek *Graphoderus bilineatus*, motyl czerwończyk nieparek *Lycaena dispar* i ślimak winniczek *Helix pomatia*. Dobry stan zachowania wielu gatunków w Polsce świadczy o tym, że na doborze taksonów do załączników Dyrektywy Siedliskowej wyraźnie zaważył zachodnioeuropejski punkt widzenia, a jednocześnie wskazuje na dużą odpowiedzialność naszego kraju za utrzymanie tych gatunków, które w Zachodniej Europie są w znacznie gorszej sytuacji. Można tu wymienić np. wydrę *Lutra lutra*, bobra *Castor fiber*, bolenia *Aspius aspius*, głowacza białopłetwego *Cottus gobio*, kielbia białopłetwego *Gobio albipinnatus*, czerwończyka nieparka *Lycaena dispar*. Także około połowa gatunków nietoperzy jest we właściwym stanie zachowania.

O niewłaściwej ocenie stanu zachowania decydowały różne parametry czy też ich kombinacja, niemniej jednak najczęściej stan siedlisk, a najrzadziej stan zasięgu. Warto też podkreślić, że niewłaściwy stan populacji czy zasięgu w wielu przypadkach nie oznaczał, że aktualna wielkość populacji czy siedliska jest zbyt mała dla zapewnienia trwałej egzystencji gatunku, ale że obserwowane są trendy spadkowe w populacji i w zasięgu (zgodnie z tzw. matrycą do oceny stanu zachowania) nie można stanu tych parametrów uznać za właściwy, choćby ich wielkość odpowiadała wartościom referencyjnym). Na przykład, za niewłaściwą ocenę stanu zachowania wielu gatunków płazów odpowiadały przede wszystkim ubytki w siedliskach rozrodu, często w kombinacji ze spadkowym trendem w populacji (choć populacje te są jeszcze bardzo liczne). W przypadku chrząszczy, z których wiele to gatunki związane z lasami o charakterze pierwotnym (wymagające obecności martwych drzew w lesie), znane z niewielkiej liczby stanowisk, niewłaściwa ocena stanu zachowania wynikała zarówno z niewłaściwego stanu siedlisk jak i niewłaściwego stanu zasięgu i populacji (zbyt małych, by zapewnić gatunkom przetrwanie w dłuższej perspektywie czasowej). Podobnie w przypadku motyli, o niewłaściwym stanie zachowania gatunków decydował najczęściej pogarszający się stan siedlisk (zwłaszcza na skutek sukcesji na siedliskach łąkowych) i w związku z tym słabe perspektywy zachowania, na co w kilku przypadkach nakładały się spadkowe trendy w zasięgu i populacji. Zwraca uwagę stosunkowo niezła ocena stanu siedlisk w przypadku ryb; dla 16 spośród 23 gatunków stan siedlisk określono jako właściwy.

Zdecydowanie niewłaściwy, czyli zły, stan zachowania zdiagnozowano w odniesieniu do 25 gatunków: 12 bezkręgowców, 5 gat. ryb, 1 gada i 7 gat. ssaków (w tym wszystkich 4 gatunków ssaków morskich). Są to gatunki charakteryzujące się bądź bardzo wyraźnymi trendami spadkowymi w populacji (jak np. modraszek arion *Maculinea arion*), złym stanem siedlisk (np. skójką gruboskorupowa *Unio crassus*, minóg rzeczny *Lampetra fluviatilis* czy żółw błotny *Emys orbicularis*), zbyt małym zasięgiem i izolacją populacji (np. średzinka *Mesosa myops*, rozmiarz kolweński *Pytho kolwensis*), kurczącym się zasięgiem (chomik europejski *Cricetus cricetus*), złymi perspektywami zachowania (np. ryś *Lynx lynx*), zbyt niską liczebnością i niewłaściwą strukturą populacji, w tym przestrzenną (np. suseł perełkowany *Spermophilus suslicus*). Zły stan siedlisk gatunków wiąże się np. z przemianami w gospodarce rolnej i krajobrazie rolniczym, postępującą fragmentacją siedlisk, zabudową hydrotechniczną rzek i przekształceniami ich koryt etc.

Choć nie było to wymagane formatem raportów, część ekspertów zawarła w nich informacje o potrzebach w zakresie ochrony gatunków, dotyczące zarówno zabiegów dotyczących samych populacji, jak i przede wszystkim ochrony ich siedlisk. Wskazywano też na kluczowe oddziaływania i zagrożenia, których eliminacji lub ograniczenia wymaga przetrwanie gatunku,

PROJEKTY RAPORTÓW DO KOMISJI EUROPEJSKIEJ

Podkreślano też, że niektóre gatunki nie będą w stanie przetrwać samodzielnie, bez stałej ingerencji człowieka.

Kilku autorów załączyło do projektu raportu dodatkowe materiały kartograficzne, obejmujące np. inny sposób przedstawienia aktualnego czy referencyjnego zasięgu gatunku.